

عوامل شیوع رباخواری

در شهر تهران

مؤلفان:

فرشته برانی

حسینعلی محمودیان اردکانی

سرشناسه	: براتی، فرشته، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: عوامل شیوع رباخواری در شهر تهران / مولفان فرشته براتی، حسینعلی محمودیان اردکانی.
مشخصات نشر	: یزد، انتشارات حایر، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۰ ص.: مصور، نمودار.
شابک	: ۹۰۰۰۰ ریال: 978-600-93476-3-6
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: بهره و ربا-- ایران-- تهران-- نمونه پژوهی
شناسه افزوده	: محمودیان اردکانی، حسینعلی، ۱۳۵۵ -
رده بندی کنگره	: ۵۴۹ HB ۱۳۹۳ ب۴ ۹ الف /
رده بندی دیویی	: ۳۳۲/۸۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۳۳۸۵۱۸

Hayerpress@yahoo.com

تهران - صندوق پستی: ۱۶۱۸-۱۳۴۴۵ تلفن: ۶۹۴۸۸۹۵ - ۰۹۱۳ ۶۶۹۴۸۸۹۵ (۰۲۱)

عوامل شیوع رباخواری در شهر تهران

مؤلفان: فرشته براتی، حسینعلی محمودیان اردکانی
ناشر: انتشارات حایر
نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۳
شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۴۷۶-۳-۶
قیمت: ۹۰۰۰۰ ریال

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

سخن ناشر

ستایش خداوند جان و جهان که بخشید لطف و کرم بی کران

به حول و قوه‌ی الهی انتشارات حایر با اهداف علمی- فرهنگی و انگیزه‌ی ارائه‌ی خدمات، جهت ارتقاء آگاهی، سطح معلومات، دانش عموم، به‌ویژه ترویج کتاب و کتاب‌خوانی اقدام به چاپ و انتشار کتاب‌های گوناگون نموده؛ امید است بتوانیم رابطی مؤثر بین پدیدآورندگان و مخاطبان باشیم... انشاءالله.

لذا از خوانندگان، محققان، اندیشمندان و صاحب‌نظران در زمینه‌های گوناگون علمی، کامپیوتری، فنی و مهندسی به‌ویژه علوم مهندسی دعوت می‌نماییم؛ تا ما را در ارائه و گسترش اهداف موردنظر یاری نمایند.

شایان ذکر است که در صورت تمایل به همکاری یا هر نوع انتقاد و پیشنهادی می‌توانید با ما به نشانی پست الکترونیکی Hayerpress@yahoo.com یا تهران صندوق پستی ۱۶۱۸-۱۳۴۴۵ مکاتبه نمایید. لطف شما مایه‌ی افتخار ماست.

فهرست مطالب

۱۰	پیش‌گفتار.....
۱۱	فصل اول: کلیات.....
۱۱	ضرورت اجرای طرح.....
۱۳	۱-۲ اهمیت موضوع.....
۱۴	۱-۳ مسأله اصلی.....
۱۶	۱-۴ رباخواری در تهران.....
۱۸	۱-۵ بررسی وضعیت اشتغال در تهران.....
۲۱	فصل دوم: ادبیات نظری.....
۲۱	۲-۱- مقدمه.....
۲۱	۲-۲- تاریخچه.....
۲۴	۲-۳- تعاریف و مفاهیم ربا، سود و بهره.....
۲۶	۲-۴- تعریف حقیقی ربا.....
۲۸	۲-۵- نقد سازگار بحث تعریف واژه ربا.....
۲۸	۲-۶- تعریف قرض و تبیین مفهوم آن.....
۲۸	۲-۷- تملیکی بودن قرض.....
۲۹	۲-۸- معاوضی بودن قرض.....
۲۹	۲-۹- لازم بودن قرض.....
۲۹	۲-۱۰- غیر انتفاعی بودن قرض.....
۲۹	۲-۱۱- هدیه و جایزه در قرض.....
۳۰	۲-۱۲- کارمزد در قرض.....
۳۰	۲-۱۳- کراهت قرض بدون نیاز.....
۳۰	۲-۱۴- معیار قراردادهای مالی شکل یا مضمون.....
۳۱	۲-۱۵- تفاوت پول در عصر حاضر با پول در اقتصاد صدر اسلام.....
۳۴	۲-۱۶- تفاوت ماهیت پول قدیم و جدید.....
۳۵	۲-۱۷- دلایل اثبات لزوم جبران کاهش قدرت خرید پول.....

۵۶	۱۸-۲- مشکلات فقهی- اقتصادی عدم جبران کاهش قدرت خرید پول
۵۸	۱۹-۲- بهره در ادبیات اقتصادی غرب
۵۹	۲۰-۲- فلسفه وجودی بهره در متون اسلامی
۶۰	۲۱-۲- تحلیل اقتصادی بهره
۷۱	۲۲-۲- نرخ بهره طبیعی و تخصیص منابع
۷۳	۲۳-۲- اجاره و بهره طبیعی
۷۵	۲۴-۲- بیع نسبه و بهره طبیعی
۷۸	۲۵-۲- نتیجه گیری و نقد بهره از دیدگاه مدرن
۸۰	۲۶-۲- ربا از دیدگاه شریعت و فقه
۸۸	۲۷-۲- دایره و محدوده ربا
۹۳	۲۸-۲- قرض الحسنه قرض به خدا
۹۳	۲۹-۲- هدف از ایجاد قرض الحسنه
۹۴	۳۰-۲- نقد کلی مبحث ربا
۹۹	۳۱-۲- رابطه ربا با عوامل مختلف
۱۰۱	فصل سوم: روش بررسی
۱۰۱	مقدمه
۱۰۱	۱-۳ روش
۱۰۲	۲-۳ جامعه
۱۰۲	۳-۳ متغیرها
۱۰۲	۱-۳-۳ متغیرهای مستقل
۱۰۳	۲-۳-۳ متغیر وابسته تحقیق
۱۰۵	۴-۳ سطح سنجش متغیرها
۱۰۵	۵-۳ جامعه مورد بررسی
۱۰۶	۱-۵-۳ حجم نمونه
۱۰۶	۲-۵-۳ شیوه نمونه گیری
۱۰۶	۶-۳ ابزار جمع آوری داده ها
۱۰۷	۷-۳ اعتبار و روایی
۱۰۹	۸-۳ تحلیل داده ها
۱۱۱	فصل چهارم: یافته ها
۱۱۱	۱-۴- توصیف آماری یافته ها
۱۱۱	۱-۱-۴ ویژگی های شخصی پاسخگویان
۱۲۴	۲-۱-۴ عوامل اصلی رباخواری از نظر پاسخگویان

۲-۴- یافته‌های استنباطی ۱۲۵

فصل پنجم: نتیجه‌گیری ۱۴۱

۱-۵- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۱۴۱

۲-۵- پیشنهادات و راهکارها ۱۴۷

منابع ۱۴۸

www.ketab.ir

فهرست جداول

جدول شماره (۱-۳) گویه‌های اعتقاد به منع ربای قرضی و معاملی	۱۰۴
جدول شماره (۲-۲) میزان آلفای کرونباخ شاخص‌های تحقیق	۱۰۸
جدول شماره (۳-۳) مقدار آلفای کرونباخ برحسب تعداد سؤالات التزام و میانگین همبستگی ۱۰۸	
جدول ۱-۱-۴ توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی براساس جنسیت	۱۱۱
جدول ۱-۲-۴ توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی براساس سن	۱۱۲
جدول ۱-۳-۴ توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی براساس تحصیلات	۱۱۳
جدول ۱-۲-۴ توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی براساس تاهل	۱۱۴
جدول ۱-۵-۴ توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی براساس منطقه مسکونی	۱۱۵
جدول ۱-۶-۴ توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی براساس منطقه مسکونی	۱۱۶
جدول ۱-۷-۴ توزیع فراوانی میزان درآمد ماهانه	۱۱۷
جدول ۱-۸-۴ توزیع فراوانی هزینه ماهانه	۱۱۸
جدول ۱-۹-۴ توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی براساس منطقه مسکونی	۱۱۹
جدول ۱-۱۰-۴ توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی براساس طبقه اقتصادی	۱۲۰
جدول ۱-۱۱-۴ توزیع فراوانی شاخص اعتقاد به منع ربای قرضی و معاملی	۱۲۱
جدول ۱-۱۲-۴ توزیع فراوانی شاخص اعتقاد به منع ربای قرضی و معاملی	۱۲۲
جدول ۱-۱۳-۴ توزیع فراوانی شاخص اعتقاد به منع ربای قرضی و معاملی	۱۲۳
جدول ۱-۱۴-۴ توزیع فراوانی میزان شیوع ربا در جامعه	۱۲۳
جدول ۱-۱۵-۴ توزیع فراوانی عوامل اصلی رباخواری	۱۲۴
جدول ۲-۲-۴ همبستگی رگرسیون هزینه با اعتقاد به منع ربای قرضی و معاملی	۱۲۷
جدول ۲-۳-۴ همبستگی رگرسیون چند گانه درآمد و هزینه با اعتقاد به منع ربای قرضی و معاملی	۱۲۸
جدول ۲-۴-۴ همبستگی رگرسیون درآمد با التزام به منع ربای قرضی و معاملی	۱۲۹
جدول ۲-۵-۴ همبستگی رگرسیون التزام به منع ربای قرضی و معاملی با هزینه	۱۳۰
جدول ۲-۶-۴ همبستگی رگرسیون چندگانه درآمد و هزینه با التزام به منع ربای قرضی و معاملی	۱۳۱
جدول ۲-۷-۴ همبستگی رگرسیون سن با اعتقاد به منع ربای قرضی و معاملی	۱۳۲
جدول ۲-۸-۴ همبستگی رگرسیون سن با التزام به منع ربای قرضی و معاملی	۱۳۲
جدول ۲-۹-۴ همبستگی تحصیلات با اعتقاد به منع رباخواری	۱۳۳
جدول ۲-۱۰-۴ همبستگی تحصیلات با التزام به منع رباخواری	۱۳۴
جدول ۲-۱۱-۴ جدول همبستگی ^۲ بین طبقه اجتماعی و اعتقاد به منع رباخواری	۱۳۴
جدول ۲-۱۲-۴ جدول همبستگی ^۲ بین طبقه اجتماعی و التزام به منع رباخواری	۱۳۵

- جدول ۴-۲-۱۳ جدول همبستگی X^2 بین جنس و اعتقاد به منع رباخواری ۱۳۶
- جدول ۴-۲-۱۴ جدول همبستگی X^2 بین جنس و التزام به منع رباخواری ۱۳۷
- جدول ۴-۲-۱۵ جدول همبستگی X^2 بین تاهل و اعتقاد به منع رباخواری ۱۳۸
- جدول ۴-۲-۱۶ جدول همبستگی X^2 بین تاهل و التزام به منع رباخواری ۱۳۹

www.ketab.ir

پیش‌گفتار

ربا یکی از اصول مهم اقتصاد اسلامی محسوب می‌شود و می‌تواند شاخص اصلی فارق نظام اقتصاد اسلامی با نظام اقتصاد سرمایه‌داری محسوب شود لذا اعتقاد و پایبندی به آن می‌تواند بیانگر درجه اسلامیت اقتصاد در جامعه باشد.

در این رساله به دنبال یافتن پاسخی برای این مسأله اصلی بوده‌ایم که مردم ما چه اندازه به ممنوعیت ربا پایبند هستند؟ و میزان اعتقاد آن‌ها به این اصل مهم و شرعی چه اندازه است؟ روش بررسی ما در این اثر روش پیمایشی با استفاده از ابزار پرسشنامه با سؤالات باز و بسته و نمونه مورد مطالعه ۳۸۴ نفر از شهروندان پنج منطقه (شمال، جنوب، شرق، غرب، مرکز) تهران بوده است.

یافته‌ها حاکی از آن است که متوسط میزان التزام و پایبندی مردم تهران به ممنوعیت ربا در حدود...۸۵ درصد می‌باشد و میزان این پایبندی با متغیرهای سن، جنس، تحصیلات، طبقه اجتماعی تاهل و درآمد و هزینه رابطه معناداری دارد، هم چنین متوسط میزان اعتقاد به اصل مذکور در حدود...۹۰ درصد می‌باشد و میزان آن با متغیرهای سن، جنس، تحصیلات، طبقه اجتماعی، تاهل، درآمد و هزینه رابطه معنادار دارد.

علت اصلی شیوع رباخواری در جامعه مورد مطالعه پایین بودن درجه اعتقاد به اصل مذکور، ناآگاهی و عدم اطلاع رسانی صحیح و نیز عدم رواج قرض الحسنه توسط بانک هاست که می‌توان با سیاست‌های مناسب از جمله ارتقاء سطح آگاهی‌های عمومی نسبت به مسأله ربا و شرایط و اهمیت آن و گسترش سیاست‌های پولی در جهت افزایش قرض الحسنه‌ها توسط بانک‌ها به اصلاح وضعیت مذکور پرداخت.